

Midtvejsevaluering, forlængelse af og merbevilling til innovationsmiljøet Future Food Innovation

Feb. 2013/GB

Indledning

Som led i Vækstforums strategiske indsats for at skabe gode vilkår for innovation på fødevarerområdet, så fødevarer virksomheder kan begå sig i den globale konkurrence, iværksatte Vækstforum i 2010 det regionale innovationsmiljø Future Food Innovation (FFI) med en budgetramme på 67 mio. kr. for perioden 2010-2013. FFI er målrettet små, mellemstore og store virksomheder med internationalt vækstpotentiale og har til formål at øge virksomhedernes økonomiske vækst gennem innovation ved at få tilført kapital, kompetencer og viden.

Der blev i sommeren 2012 gennemført en midtvejsevaluering af Vækstforums fødevarer satsning Klog hverdagsmad ved eksternt evaluator LB Analyse. I evalueringen indgik midtvejsevaluering af innovationsmiljøet FFI og de tilknyttede aktiviteter.

Midtvejsevalueringen viser, at innovationsmiljøet er af stor betydning for innovationssystemets mulighed for at understøtte innovation og skabe vækst og arbejdspladser i små, mellemstore og store fødevarer virksomheder. Indsatsen kan med fordel fortsættes med en række justeringer for at bygge op til en større satsning.

Derfor søger Future Food Innovation om forlængelse af projektperioden fra 31. december 2013 til 31. december 2014 samt merbevilling til Innovationsmiljøet i 2013-14 på 26 mio. kr. jvf. budget til slut i dokumentet.

Perioden 2013-14 skal bruges til at få afprøvet en række metoder og aktiviteter, og få læring af de samlede aktiviteter, der er gennemført. Målet er at udvikle indsatsen på fødevarerområdet efter 2015, så der kan arbejdes med og adresseres helt andre udfordringer end dem, der kendes i dag.

Future Food Innovation – formål og aktiviteter

Hovedformålet med FFI er at skabe et unikt innovationsmiljø, der kan styrke innovationsbaseret vækst og udvikling samt differentiering i det regionale fødevarer erhverv. Innovationsmiljøet har bl.a. til opgave at sikre virksomheder og aktører overblik over midler og nem adgang til viden og netværk, at understøtte åben, radikal innovation, at stimulere til øget vidensamarbejde mellem og på tværs af erhverv og videnmiljøer, bl.a. via en pulje til differentieringsprojekter. FFI samarbejder med andre regionale, nationale og internationale satsninger på fødevarerområdet og arbejder for at gøre indsatsens aktiviteter og resultater kendt i målgruppen. Endelig skal FFI skabe national såvel som international opmærksomhed om indsatsen.

- Pulje med støtte til innovation (Differentieringspuljen)

Differentieringspuljen har jf. midtvejsevalueringen allerede skabt effekter i de involverede virksomheder, målt på øget beskæftigelse, omsætning og eksport. Samtidig forventer de deltagende virksomheder

yderligere effekt på disse områder på længere sigt. Puljen virker "let" og overskuelig for virksomheder at søge. FFI's rolle er at nurse, facilitere, give sparring og konkret vejledning til virksomheder, der søger puljen. FFI sikrer også kvalitet og forretningsperspektiv i projekter og samarbejder. Der er etableret et opgave- og handlingsfokuseret set-up, hvor FFI bemander ud fra opgaven.

FFI vil i 2013-14 fokusere på innovation i hele værdikæden, specielt i den sidste del af værdikæden, hvor puljen kan have stor effekt. Specielle innovative samarbejder, nye metoder eller nyskabelse på anden vis vil også blive muligt. Synligheden af puljen og projekterne vil blive styrket betydeligt.

- Erhvervsrettede ph.d.-forløb og andre innovationsfremmende forskningsvirkemidler

FFI har faciliteret en række nye samarbejder mellem virksomheder og forskning via ordningen. Støtten til erhvervsrettede ph.d.-forløb er en god mulighed for at involvere de større virksomheder. Fokus i 2013-2014 vil være at afprøve forskningsvirkemidler med henblik på også at få involveret mindre og mellemstore fødevarer virksomheder.

FFI vil desuden teste kortere samarbejder mellem virksomheder og forskningen f.eks. via innovationsfremmende forskningsaktiviteter som "Post doc" ordningerne og andre.

- Kapitalformidling

Future Food Innovation har vist, at der er et stort behov for kapital til at udvikle innovation i fødevarerbranchen. Mange af ansøgerne til Differentieringspuljen har været opstartsvirksomheder, som har behov for yderligere kapital både før og efter de har fået støtte fra Differentieringspuljen. To projekter i Differentieringspuljen har modtaget yderligere støtte efterfølgende fra GUDP. Herudover synliggør FFI andre muligheder for kapital ved at samarbejde med de statslige innovationsmiljøer og business angles både dem som er i netværkene og andre. FFI arrangerede bl.a. European Food Venture Forum i 2012, – et arrangement, hvor små virksomheder kunne præsentere og holde møder med venture kapital eller store fødevarer virksomheder fra hele Europa. Den viste, at kvaliteten af de små fødevarer virksomheder er ekstremt høj hos både de danske, men også udenlandske. Der er stadig forhandlinger i gang og et dansk selskab har modtaget ca. 20 mio. kr. i Venture kapital. FFI afholdt endvidere en Innovationskonkurrence, som viste at der er behov for at sætte fokus på fødevarer, da der ikke tidligere i landbrugsinnovationskonkurrencer er fremkommet fødevarer idéer. Der var 18 nye ideer i konkurrencen, hvoraf de 10 præsenterede ved FoodTech i Herning. Innovationskonkurrencer er gode til at frembringe nye innovationer, som hjælpes videre i udviklingsforløbet efter konkurrencen.

FFI vil hjælpe med forskellige forretningsmodeller for at understøtte de fødevarer virksomheder, som har kapital og købere til deres produkter, men som mangler en struktureret plan og forretningsmodel for udviklingen.

FFI vil styrke indsatsen med vejledning og information om de forskellige muligheder for at søge kapital – samtidig med at den opsøgende indsats over for virksomhederne styrkes, så netværket til dem opbygges for at servicere dem bedst muligt.

- Profilering, workshops, dokumentation

Indsatsen med at skabe kendskab til og dokumentation af aktiviteter og tilbud i målgruppen, samt national og international opmærksomhed er bl.a. sket gennem afholdelse af to konferencer, via profileringstiltag baseret på cases, diverse dokumentation m.v.

Den internationale konference har været god til at formidle viden om trends, markedsinformation og udviklingsveje, men FFI mener at kunne bidrage mere til at skabe innovation ved at synliggøre de forskellige innovationsmåder for virksomhederne. Derfor vil FFI ikke længere afholde en stor international konference alene, men afsøge mulighederne for at samarbejde med andre konferencer.

FFI's indsats fremadrettet vil synliggøre innovationen på en måde, så andre virksomheder kan lære af forskellige cases. FFI vil fokusere på at øge kendskabet til og synligheden af såvel innovationsmiljøets muligheder som de opnåede resultater og innovationer og ikke mindst læringen heraf.

- Internationalisering

FFI har i den hidtidige indsats bl.a. skabt integration med initiativet Europe Enterprise Network (EEN), iværksat forskellige B2B aktiviteter, gennemført samarbejdsaktiviteter om EU's programmidler, lavet matchmaking på mange internationale messer samt deltaget aktivt i det forberedende arbejde sammen med Foodbest konsortiet, i processen frem mod en ansøgning om et europæisk Knowledge and Innovation Community (KIC) på fødevarerområdet.

Enterprise Europe Network består af knap 600 organisationer i 53 forskellige lande, der samarbejder om at hjælpe virksomheder og videninstitutioner med at identificere potentielle distributører, nye teknologipartnere samt medansøgere til EU finansierede projekter. Endelig arrangerer FFI internationale studieture, workshops og matchmaking aktiviteter i forbindelse med internationale messer og konferencer, eksempelvis SIAL, Anuga og European Food Venture Forum.

I det fremtidige arbejde vil der blive lavet mange partnership agreements mellem internationale partnere samt lavet matchmaking på de store internationale messer. I forbindelse med Horizon 2020 og KIC vil der blive arbejdet meget aktivt med at få udviklet Business Opportunities mellem virksomheder (SMV'er) og forskningen. Dette vil ske ved flere arrangementer bl.a. matchmaking, hvor forskerne fortæller om specifikke emner, hvorefter virksomhederne kan holde one2one møder med forskerne for at teste om de kan samarbejde.

- Facilitering af viden og innovationssamarbejde, projektledelse og sekretariat.

Indsatsen har afsat i fødevarer virksomhedernes udfordringer med at skabe fødevarer med højere videnindhold samtidig med, at branchen er karakteriseret ved et lavt uddannelsesniveau, der kan være en barriere for virksomhedernes innovationsevne og for at få mere viden ind i fødevarerproduktionen. Det blev i forprojektet for klog hverdagsmad tydeliggjort, at der manglede overblik over, præcis hvilke kompetencer fødevarer virksomhederne efterspørger, og hvordan de nuværende uddannelsesudbud matcher disse.

På baggrund af Region Midtjyllands analyse vedr. uddannelses- og kompetencebehov i fødevarer virksomheder, iværksætter FFI som pilotprojekt en række udviklingsaktiviteter, der skal medvirke til at skabe mere viden om innovation og fokus på kompetenceudvikling. Udviklingsaktiviteterne

gennemføres i samarbejde med forskellige partnere, specielt inden for uddannelsesområdet, og der bliver testet forskellige former for innovationcamps. Det er planen at afholde ca. 8 forskellige camps i løbet af 2013 og 2014.

Der vil blive ansat en projektleder til indsatsen vedr. kompetenceudvikling via innovationcamps samt til øvrig projektledelse. Derudover bliver der ansat en kommunikationsmedarbejder til at skabe synlighed både af aktiviteter og tilbud. Den centrale udvidelse af sekretariatet skyldes de mange aktiviteter og samarbejder med forskellige andre organisationer. Synliggørelsen af projekterne samt de lærerige erfaringer fortjener meget mere offentliggørelse.

Opnåede resultater

Ifølge midtvejsevalueringen er der ”med Future Food Innovation skabt et unikt miljø af videnaktører inden for fødevarerområdet, der gennem hyppig interaktion har opbygget gensidig tillid, og nu fungerer som en enhed med meget betydelige ressourcer i form af viden, kompetencer og netværk.”

Differentieringspuljen fungerer efter hensigten med en smidig ansøgningsprocedure. Puljens forankring i et fagligt miljø med et aktivt konsortium bag sig har vist sig at have en særdeles positiv effekt på opfyldelsen af puljens formål. Indsatsen med at skabe samarbejdspartnere til virksomhederne og fokus på projekternes implementeringsfase vurderes at have positiv indflydelse på projekternes muligheder for succes.

Den indsats, der er ydet i de deltagende virksomheder, har øget hastighed og omfang af udviklingsprocesserne, og har i en række tilfælde øget kvaliteten af det gennemførte arbejde på en måde, så det har ændret virksomhedernes ageren i forhold til, hvis de selv skulle have købt de ønskede rådgivningsydelser uden tilskud. Samlet set vurderer virksomhederne således deres deltagelse meget positivt og har væsentlige forventninger til resultaterne af den. Virksomhederne oplever, at de har fået nye indsigter og kompetencer, der skaber forandring og som vil styrke deres forretningsgrundlag.

FFI besidder i selve konsortiet brede kompetencer inden for forskning, forretningsudvikling, teknologiudvikling og innovation inden for de respektive konsortieparters områder. FFI's ressourcer i form af vejledning, kapital, fleksibilitet og netværk sættes situationsbestemt i spil, uanset om det er konsortiets egne eller udefrakommende – regionalt, nationalt eller internationalt. Et væsentligt forklaringselement i forhold til konstruktionens succes er det personlige engagement og de stærke kompetencer, som initiativet bygger på.

FFI har f.eks. spillet en meget aktiv rolle i forhold til planlægning og gennemførelse af erhvervsrettede arrangementer i forbindelse med Food Festival 2012 og European Food Venture Forum. FFI fik European Food Venture Forum til Århus. Derudover har FFI faciliteret, at der etableres et nyt samarbejde omkring sundhed og fødevarer mellem FFI, Skejby Sygehus og Aarhus Universitet kaldet Sundhedsvisionen.

FFI har i opstartsfasen ultimo 2010 – 2012 spillet en mindre fremtrædende rolle i forhold til at skabe synlighed omkring satsningen og i forhold til at skabe sammen hæng og samarbejde til internationale aktører.

Under Differentieringspuljen er i alt 12 projekter støttet, med 30 mio. kr. i alt. I alt har vi modtaget 52 ansøgninger om støtte.

Der er givet støtte til i alt 9 erhvervsrettede ph.d.-projekter. I alt har FFI modtaget 15 ansøgninger.

Internationalisering – der er lavet 4 underskrevne kontrakter mellem danske og udenlandske virksomheder som f.eks. er distributionsaftaler, samarbejde i projekter og køb af teknologi. Yderligere har FFI hjulpet ca. 31 virksomheder og universiteter til at deltage i EU projekter, specielt KBBE.

I perioden 2010-2013 har ca. 500 virksomheder og 30 viden- og uddannelsesorganisationer været involveret i innovationsmiljøet FFI (Innovationsprojekter, ph.d.-forløb, kurser og workshops, matchmaking, vejledning, virksomhedsbesøg mv.). Fortrinsvist aktører fra Region Midtjylland har været involveret, men også aktører fra de øvrige regioner i Danmark og fra udlandet har deltaget.

Derudover har vi igangsat en analyse af smart specialisation i regionen for at kunne understøtte og brande styrkerne i regionen endnu bedre og dermed være med til at vækste endnu mere også ved at tiltrække udenlandske kompetencer.

Organisering

Det forudsættes, at organiseringen af Innovationsmiljøet Future Food Innovation forsætter som hidtil med de 6 konsortiepartnere også som deltagere i styregruppen for innovationsmiljøet.

Således er resultatkravene for første periode jf. resultatkontrakten mellem Future Food Innovation og Region Midtjylland, stort set opfyldt. Den resterende del af bevillingen for perioden 2010-2013 vil blive udmøntet i 2013, herunder de sidste projekter under differentieringspuljen og erhvervsrettede ph.d.-er.

Resultatkrav for de enkelte aktiviteter i 2013-14 beskrives nærmere i det tillæg til resultatkontrakt, der bliver indgået i forbindelse med programforlængelsen.

Nuværende budget og merbevilling

FFI	Bevilling 2010 –2013	Budget forlængelse og merbevilling 2013-14	Noter
Pulje med støtte til innovation i fødevarevirksomheder (differentieringspuljen)	36,0	14,0	Fokus på støtte af innovation i hele værdikæden. Forventer ca. 10 projekter.
Erhvervsrettede forskningsmidler	12,75	3,5	Afprøvning af forskellige forskningsvirkemidler, fx post doc mv.
Kapitalformidling/Vejledning	0,0	1,5	Afholdelse af aktiviteter som fører til kapital til virksomhederne.
Profilering, workshops, dokumentation	6,0	2,5	Ansættelse af kommunikationsmedarbejder, workshops med fokus på viden til virksomheder og Sundhedsvisionen (samarbejde mellem forskere, DNU og fødevarevirksomheder)
Internationalisering	4,0	1,0	Samarbejder mellem virksomheder og forskere i EU og de nye vækst markeder med speciel fokus på Kina.
Facilitering af viden og innovationssamarbejder under innovationsmiljøet samt projektledelse og sekretariat	9,0	2,5	Projektledelse, facilitering af viden/innovationssamarbejder, sekretariat, konsortiepartneres møder.
Uddannelses- og kompetencebehov i fødevarevirksomheder	0,0	1,0	Afprøvning af forskellige kompetenceudviklingsaktiviteter, fx afholdelse af 8 innovationcamps.
I alt	67,75	26,0	

Finansiering

Finansieringsbudget (1.000 kr.)	2013	2014	Kr.
EU's Regionalfond	1,46	6,63	8,09
Region Midtjylland	2,57	7,34	9,91
Virksomheder	1,50	6,50	8,00
I alt	5,53	20,47	26,00